

MARȚI, 1 IANUARIE 2013

Încă un an în care n-o să iubesc persoanele în vârstă. Acel târșăit de picioare din spatele roloatoarelor ortopedice, acea nerăbdare inoportună, acea lamentare permanentă, acei biscuiți serviți la ceai, acele oftaturi și gemete.

Eu însumi am 83 de ani și-un sfert.

MIERCURI, 2 IANUARIE

Se vărsase din belșug zahăr pudră pe-alături. Ca să poată șterge masa mai ușor cu o cârpă, doamna Smit pusese pentru o clipă platoul cu mere în aluat pe un scaun.

Doamna Voorthuizen a venit și s-a așezat cu curul ei imens exact pe platoul cu mere în aluat și nici măcar nu și-a dat seama.

Abia atunci când doamna Smit a căutat platoul ca să-l pună la loc, cuiva i-a trecut prin cap să se uite și sub doamna Voorthuizen. Când s-a ridicat în picioare, s-a văzut cum pe rochia ei înflorată se lipiseră trei mere în aluat.

— Se potrivesc bine cu motivul, a spus Evert.

A fost cât pe ce să mă înec de râs.

Acest minunat început al noului an ar fi trebuit să provoace o ilaritate generală, însă, în loc de asta, a fost prilejul a trei sferturi de oră de pisălogeală pe tema vinovăției. Mi s-au aruncat din diverse direcții priviri urâte din cauza faptului că, după toate aparențele, întâmplarea mi se părușe amuzantă. Iar eu, eu am mormăit niște scuze.

În loc să râd și mai tare, am mormăit niște scuze.

Căci eu, Hendrikus Gerardus Groen, sunt întotdeauna corect, atent, amabil, politicos și serviabil. Nu pentru că sunt în toate felurile astea, ci pentru că nu îndrăznesc să fiu altfel. Rareori spun ce vreau să spun. Aleg întotdeauna calea sigură. Specialitatea mea: știu să împac și capra, și varza. Părinții mei au fost niște clarvăzători atunci când mi-au pus numele Hendrik: greu să găsești pe cineva mai fad ca mine. „Nu-l știi pe Hendrik cel ce-și ridică mereu politicos pălăria atunci când trece pe lângă tine?“ Țsta sunt eu.

Dacă mă mai gândesc mult la mine însumi, o să cad în depresie, mi-am zis. Atunci am luat decizia

să spun lumii și ceva despre adevăratul Hendrik Groen: timp de un an bătut pe muchie îmi voi spune părerea necenzurată despre viața dintr-un cămin de bătrâni din cartierul Amsterdam-Nord.

Dacă mor înainte de-a se sfârși anul, e un caz de forță majoră. O să-l rog pe prietenul meu Evert Duiker să vină la înmormântare cu o mică selecție din jurnalul meu. Cum o să stau eu întins pe catafalc în mica sală a crematoriului „Orizont“, spălat frumos și călcat, liniștea incomodă va fi străpunsă de vocea hârâită a lui Evert, care va citi în fața publicului descumpănit câteva pasaje drăguțe.

Nu-mi fac griji decât în privința unui singur lucru: dacă se întâmplă ca Evert să dea ortu' popii înaintea mea?

N-ar fi frumos din partea lui, mai ales că eu am mai multe boli și tumori decât el. Trebuie să te poți bizui pe prietenul tău cel mai bun. O să vorbesc cu el despre asta.

JOI, 3 IANUARIE

Evert a fost încântat, însă n-a vrut să garanteze că va trăi mai mult ca mine. A avut și câteva rezerve. În primul rând, se gândea că după ce va citi

din jurnalul meu, probabil că avea să fie nevoit să-și caute un alt cămin de bătrâni. Apoi își făcea griji în legătură cu starea precară a protezei lui. Aceasta era consecința unei lovituri de tac neglijente a lui Vermeteren. De când are cataractă la ochiul drept, Vermeteren are nevoie de ajutor când vrea să ochească ceva. Evert, care nu se lasă niciodată de două ori rugat, se postase în spatele lui pentru a-i da indicații, cu nasul la nivelul tacului.

— Ceva mai la stânga și țintit puțin în profunzime și...

Și înainte să termine ce-avea de spus, Vermeteren izbise din plin în dantura lui Evert cu capătul tacului. Carambol!

Evert seamănă cu un copil căruia tocmai i-au căzut dinții de lapte. Din pricina sâsâitului, abia dacă poate fi înțeles. Trebuie să-și repare dinții înainte de a putea citi la catafalcul meu. Dar, fir-ar să fie, asta nu se va întâmpla, căci reparatorul de proteze dentare s-a retras surmenat. Două sute de mii pe an, o splendoare de asistentă, trei concedii anuale în Hawaii și totuși extenuat. Cum e posibil? Poate că de la toți acei dinți bătrâni și falși, în care resturile de mâncare zac uneori atât de mult, încât se umplu de viermi, i s-a acrit de viață. Ca să zic așa.

Gogoșile pe care le servesc jos, în sala de conversație, le-au adus anul ăsta de la magazinul de caritate.

Din politete, ieri-dimineată am luat și eu una și am avut nevoie de douăzeci de minute ca s-o înghit, cu mențiunea c-am fost nevoit să mă prefac că mi s-a desfăcut un șiret ca să mă aplec sub masă și să bag ultima bucată de gogoasă în șosetă.

Sigur că platourile erau încă pline. Aici, în mod normal, tot ce-i gratis dispare cât ai zice pește.

În sala de conversație, cafeaua se servește de obicei la 10.30. Dacă se face 10.32 și cafeaua n-a apărut, primii locatari încep să se uite la ceas foarte ostentativ. Ca și cum ar avea și alte lucruri de făcut. În privința ceaiului servit la 15.15 e valabil același lucru.

Unul dintre cele mai palpitate momente ale zilei: ce prăjitură se servește astăzi la ceai și la cafea? Alaltăieri și ieri, gogoși „în vârstă“. Căci, bineînțeles, „noi“ nu aruncăm mâncarea. Mai bine ne înecăm cu ea.

VINERI, 4 IANUARIE

Ieri am făcut o plimbare scurtă până la florărie și am cumpărat un ghiveci cu bulbi. Peste o săptămână, când înmuguresc zambilele, o să pot spune c-am mai prins o primăvară.

Decorațiile de Crăciun împodobesc cele mai multe camere din acest cămin până-n aprilie. Lângă

o sansevierie uitată de vreme și o primură în fază terminală. „E păcat să le aruncăm.“

Dacă e adevărat că natura poate avea un rol reconfortant în viața unui om, ei bine, asta nu se întâmplă nicidecum în saloanele-dormitor ale neerlandezilor în vârstă. Acolo, starea plantei de apartament oglindește de cele mai multe ori cu fidelitate situația în care se află cel care o îngrijește: amândoi așteaptă un sfârșit dezolant. Pentru că nu au nimic altceva de făcut, ori fiindcă sunt foarte uituci, bătrâneii udă o astfel de plantă de trei ori pe zi. În cele din urmă cedează până și o sansevierie.

Doamna Visser m-a invitat să iau ceaiul cu ea mâine după-masă. Ar fi trebuit să refuz, fie și numai pentru că miroase urât, dar i-am spus că-mi face plăcere să trec pe la ea. Așa mi se va duce după-amiaza. Doamne, ce bleg mai sunt! În momentul decisiv nu mi-a trecut prin cap nici un pretext, așa că voi avea parte de trâncăneală și chec uscat. E o enigmă cum reușește ea să facă din cea mai însiropată prăjitură un fel de carton prăfuit. Pentru fiecare felie îți trebuie trei cești de ceai. Mâine o să fac o faptă măreață și o să refuz a doua felie. Începutul unei vieți noi.

O viață nouă în pantofi bine lustruiți. Asta mi-a luat jumătate de dimineață. Cu pantofii a mers destul de repede. Mai mult timp am pierdut ca să curăț

de cremă mânecile cămășii. Însă acum lucesc frumos. Pantofii. Mânecile le-am suflecat în cele din urmă. N-am reușit să le mai curăț.

Asta va stârni comentarii. „Domnule Groen, cum faceți oare de aveți mereu mânecile murdare?”

Viața se compune aici din *niciodată* sau *mereu*. Într-o zi, mâncarea nu vine „*niciodată* la timp și e *mereu* prea fierbinte“, iar în ziua următoare „*mereu* prea devreme și *niciodată* îndeajuns de caldă“.

Prudent, le-am mai amintit uneori oamenilor de părerile lor anterioare, destul de contradictorii, însă aici nu se acceptă logica. „Iar le știi dumneata mai bine, domnule Groen, nu-i așa?”

SÂMBĂȚĂ, 5 IANUARIE

Ieri a fost iarăși sărbătoare la masa de seară: în meniu era trecut *nasi*¹. Cei mai mulți dintre bătrânii de aici sunt obișnuiți cu piureul de cartofi cu legume, lor nu trebuie să le vii cu delicatese exotice. Au zis pas încă de la jumătatea anilor '60, când în Țările de Jos și-au făcut intrarea spaghetele. Nu încăpeau în schema: luni – andive, marți – conopidă

¹ În indoneziană, numele complet al acestui fel de mâncare e „nasi goreng“, ceea ce se traduce prin „orez prăjit“. Pe lângă orez, mai conține legume, carne de pui sau fructe de mare.

cu vreun terci, miercuri – zi de carne tocată, joi – fasole verde, vineri – pește, sâmbătă – supă cu pâine și duminică – friptură de vită. Dacă voiau într-adevăr s-o facă lată, mâncau marțea carne tocată și restul săptămânii erau dați peste cap.

Mofturile străine nu prea ne plac. De cele mai multe ori putem alege cu o săptămână înainte între trei meniuri diferite, însă uneori se mai întâmplă și câte un derapaj. Din motive neclare, ieri nu s-a servit decât *nasi*. Ceva cu livrări greșite. Sigur n-a fost vina bucătarului nostru.

Deci am putut să alegem între *nasi* și *nasi*. Celor cu diete dificile li s-a adus pâine.

Un val de indignare. Doamna Hoogstraten van Dam, care insistă să i se spună așa, a scormonit doar după bucățelele de ou prăjit, Van Gelder nu „se furajează“, însă a dat gata tot borcanul cu murături, iar grăsanul de Bakker a cerut pe un ton ridicat să i se pună pe orez zeamă de carne.

Prietenul meu Evert, care atunci când se satură de propriile talente culinare, mănâncă și el cu noi, le-a oferit comesenilor săi lipsiți de orice bănuială *sambal*¹.

— Poate doriți puțin ketchup peste *nasi*?

S-a făcut perfect că plouă atunci când, de la atâta tuse, doamnei De Prijker i-a căzut proteza în

¹ Pastă de ardei iute.

*atjar*¹. Horcăia când au scos-o din sala de mese, iar puțin mai târziu, Evert a început să umble cu dinții ei de la unul la altul în căutarea cuiva care ar vrea să-i încerce. Ai fi zis că poartă în mâini condurul de cristal al Cenușăresei. Iar când l-a chemat șeful de secție să dea socoteală, s-a făcut că nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase. Ba chiar a amenințat că se adresează Protecției Consumatorului fiindcă „găsise“ o placă dentară în murături.

Înainte de masa de seară, am fost la ceai la doamna Visser. Trăncăneala ei a fost și mai răsuflată decât ceaiul. I-am spus că doctorul mi-a interzis să mănânc prăjituri. Dar cum așa? I-am spus că era ceva legat de concentrația sângelui. Nivelul normal era depășit cu o valoare între 20 și 25. Trântisem tâmpenia asta fără să realizez cu adevărat ce spun, însă ei i s-a părut totul foarte plauzibil. La plecare, n-am avut încotro și a trebuit să iau trei felii de chec, pentru momentul când concentrația sângelui avea să scadă din nou. Acele felii zac acum în acvariul de la etajul trei.

¹ Murături indoneziene.

HENDRIK GROEN

DUMINICĂ, 6 IANUARIE

Mă scap pe mine tot mai des. Chiloții albi sunt foarte potriviți pentru a scoate în evidență petele galbene. Niște chiloți galbeni ar fi mult mai buni. Mi-e cam rușine de doamnele de la spălătorie. De aceea, înainte să-mi dau rufele la spălat, le spăl eu cu mâna ca să scot petele cele mai urâte. Un fel de pre-prespălare. Dacă n-aș da nimic la spălat, asta ar trezi suspiciuni. „V-ați schimbat chiloții, domnule Groen, nu-i așa?” ar întreba doamna cea grasă de la serviciul de asistență menajeră. Și-atunci mi-ar plăcea să-i răspund: „Nu, doamnă grasă de la serviciul de asistență menajeră, chiloții ăștia s-au lipit așa de tare de curul meu bătrân, încât o să-i țin pe mine tot restul vieții.”

E o zi dificilă: corpul scârțâie din toate încheieturile. Nimic nu poate opri declinul. În cel mai bun caz, mai ai uneori câte o zi când o suferință sau alta devine ceva mai puțin sâcâitoare, însă cu adevărat bine n-o să mai fie niciodată. Părul n-o să înceapă dintr-odată să crească din nou. Cel puțin, nu pe cap, mai degrabă în nas și urechi. Arterele nu se curăță singure. Nu dispare nici o cocoașă, iar robinetul de jos nu se mai oprește din picurat. Asta se cheamă circulație în sens unic spre sicriu. Niciodată nu întinerești, nici o zi, nici o oră, nici un minut.

Mă plâng ca un bătrân. Dacă am chef de asta, mai bine mă duc jos, în sala de conversație. Acolo, ăsta-i hobby-ul numărul unu. Nu cred că trece vreodată o jumătate de oră fără să vină vorba de o boală sau alta.

Cred că sunt într-o pasă cam proastă. Lumea se așteaptă să te bucuri de bătrânețe, însă nu-i mereu așa simplu, fir-ar să fie.

E timpul să ies la o mică plimbare – la urma urmei, e duminică după-amiază. Apoi puțin Mozart, cu un pahar zdravăn de coniac. Poate c-o să trec scurt și pe la Evert, care, cu felul lui grosolan de-a fi, dă dovadă de calitate terapeutice.

LUNI, 7 IANUARIE

Se pare că ieri a început o anchetă referitoare la moartea subită a peștilor de la etajul trei. Mai plutea încă destul de mult chec prin apă.

N-a fost prea inteligent din partea mea să arunc în acvariu checul de la doamna Visser. Dacă-i ajunge la urechi că peștii au sucombat în urma unei supra-doze de chec înmuiat în apă, singura pistă va duce direct la mine. Trebuie să-mi pregătesc apărarea și să trec numaidecât pe la avocatul Duiker ca să-i cer sfatul. Evert e expert în minciuni pioase.

În acest cămin sunt interzise animalele, cu excepția peștilor și a păsărilor, „dacă nu sunt mai mari de 10, respectiv 20 de centimetri“, conform regulamentului de ordine interioară. Pentru ca nu cumva să ne treacă prin cap să ținem rechini și vulturi de mare.

Asta a provocat destul de multă suferință în rândul celor care, la venirea în Casa Apusul, au fost despărțiți fără milă de câinii și pisicile lor. Oricât de liniștite și bine-crescute, bătrâne și infirme ar fi fost patrupedele, regulile sunt reguli: la adăposturi cu ele.

— Nu, doamnă, nu contează că Ștregar e singura făptură din lume pe care o iubiți; nu putem să facem nici o excepție.

— Într-adevăr, pisica dumneavoastră nu face altceva decât să stea tolănită toată ziua pe pervaz, dar dacă îngăduim o pisică, atunci imediat altcineva va vrea să-și aducă pe pervaz trei dogi germani. Sau un crocodil mov.

În privința asta, doamna Brinckman a stabilit un record; a reușit să ascundă așa de bine un teckel bătrân în masca chiuvetei, încât a fost descoperit abia după șapte săptămâni. Probabil că la mijloc a fost o trădare. Să fi trecut prin război, așa cum o făcuserăm cu toții, și totuși să mergi la directoare ca să denunți un cățeluș bătrân! Și directoarea, în loc

să-l dea afară în șuturi pe fascistul trădător, a preferat să deporteze un biet câine la adăpost. Ajuns acolo, sărmanul animal a ținut-o două zile într-un schelălăit, apoi a murit de-atâta suferință. Unde era Poliția Animalelor?

Directoarea a considerat că e mai bine să nu-i spună doamnei Brinckman unele lucruri. După trei zile, când aceasta a nimerit tramvaiul care ducea la adăpost, cățelușul ei zăcea deja sub pământ.

Doamna Brinckman a întrebat dacă, după moartea ei, cățelușul poate fi reîngropat lângă ea.

— Asta nu corespunde regulilor, i s-a comunicat între timp.

Mâine-dimineață trebuie să merg la doctor.

MARȚI, 8 IANUARIE

Pe panoul cu anunțuri de lângă lift era un bilet.

În acvariul de la etajul trei s-a găsit o mare cantitate de chec. Peștii din acvariu au sucombat ca urmare a consumului de chec. Oricine poate da informații despre acest incident este rugat să se adreseze cât mai repede posibil doamnei De Roos, șefa de secție. La cerere, se poate asigura anonimitatea.

La ora unsprezece m-am dus la doamna De Roos¹. Ce ironie a sortii să porți un astfel de nume de familie. Chiar și „doamna Brandnetel“² ar fi fost pentru ea prea onorabil. Ar fi logic ca oamenii foarte urâți, în compensație, să fie mai amabili decât e normal, însă în cazul ăsta e valabil contrariul: ea e un zid impenetrabil de ursuzenie.

În fine: așadar, să revenim la doamna De Roos.

I-am spus că poate sunt în măsură să-i ofer unele explicații în privința incidentului cu checul. Deodată a fost toată numai ochi și urechi. I-am spus că nu vrusesem să refuz checul făcut de doamna Visser și că pusesem feliile pe o farfurioară și farfurioara pe masa din sala de oficiu de la etajul trei, profund încredințat că unul dintre locatari avea să accepte acest dar anonim. Spre regretul meu, fusesem nevoit să constat că checul ajunsese cine știe cum în acvariu, iar farfurioara mea albastră dispăruse.

De Roos mă asculta afixându o nedisimulată neîncredere. De ce nu-l mâncasem eu însumi? De ce tocmai la etajul trei? Putea cineva să confirme spusesele mele?

Am rugat-o să rămână între noi ce vorbiserăm. Avea să vadă ce putea face pentru mine. Apoi s-a dus numaidecât să investigheze cum reușise doamna

¹ Trandafirul (neerl.).

² Urzică (neerl.).

Visser să prepare acel chec. În camere era interzis să se gătească mâncare. M-am grăbit să adaug că nu știam sigur dacă checul era făcut de casă, însă era prea târziu: incidentul devenise public. Aveam să pierd simpatia doamnei Visser; în sine, asta nu era o catastrofă. Însă neîncrederea din secție, de care și-așa nu duceam lipsă, avea din ce să se hrănească săptămâni în șir, iar bârfele aveau să circule peste tot.

Am apucat să merg și la doctor. Era bolnav. Dacă nu se face bine până luni, vine cineva să-l înlocuiască. Pentru cazuri urgente, putem merge la medicul unui cămin de bătrâni concurent. Unii preferă să moară decât să-l lase pe „șarlatanul de la Casa Amurgul“ să se uite la sacul lor de oase scofâlcit. Alții cheamă pentru orice pârț elicopterul de urgență. Mie puțin îmi pasă ce doctor îmi spune că nu mai e mare lucru de făcut.

VINERI, 9 IANUARIE

Ieri n-am fost tocmai în apele mele de la întâmplarea cu peștii morți. De-atâția nervi și după tot ceaiul băut la doamna Visser, m-am trezit cu o pân-tecăraie cruntă. Am stat jumătate de dimineață pe

veceu, cu niște reviste vechi, împrumutate din sala de conversație.

Frumos spus „sală de conversație“, însă aparențele înșală. Ar fi mai potrivit „sala SSS“, ca să folosim câte un S pentru fiecare dintre activitățile desfășurate aici: a spiona, a scorni, a se smiorcăi. Unii fac asta toată ziua.

Evert a apucat să treacă scurt pe la mine și, prin ușa toaletei, m-a pus la curent cu evoluția lucrurilor: toată lumea suspectează acum pe toată lumea și vede în fiecare colocatar un potențial ucigaș de pești. Absența mea a trezit bănuieli. L-am întrebat dacă n-ar putea, discret, să trâmbițeze că am diaree, ca un fel de alibi. Eu însumi nu puteam să fac mai mult decât să las întredeschise ușa toaletei și ușa dinspre hol. În mod normal, îmi pot suporta propriile mirosuri, însă acum mi se făcuse greață. Atât la propriu, cât și la figurat, căci, de fapt, ce rahat moale mai sunt și eu, și încă unul calculat; o imagine potrivită în acest caz.

Că veni vorba de mirosuri – trebuie neapărat să ies puțin. După o zi cu pesmet și Furazolidon, mă încumet să ies iarăși din casă. Ca să caut unțișor, care – conform ziarului și rețelei de observații fenologice Calendarul Naturii (asta mai lipsea!) – este primul semn veritabil al primăverii. Dacă în afară de unțișor găsesc și podbal, hasmațuchi sau

un toporaș, atunci chiar c-a venit primăvara. Numai că nu știu cum arată plantele astea.

Natura are un avans de șase săptămâni față de sine însăși. Dar – veste proastă pentru păsările călătoare care au hotărât să rămână pe loc anul ăsta – vine frigul.

JOI, 10 IANUARIE

Căminul ăsta are o grădină frumoasă. Însă, din nu se știe ce motiv, stă încuiată. Iarna nimeni n-are voie să intre în ea. O formă de dădăceală, probabil. Conducerea știe ce-i bine pentru locatari.

Așadar, în această perioadă a anului, ca să iei o gură de aer proaspăt, depinzi de imediata vecinătate a clădirii. Blocuri urâte de la sfârșitul anilor '60. Spații verzi murdare, pe post de coșuri de gunoi. Mai că-ți vine să crezi că noaptea, mașinile de la serviciul municipal de salubritate trec pe-aici nu să ia gunoiul, ci să-l deverse pe străzi și spații verzi. Pășești printr-o mare de cutii de tablă, pungii de chipsuri și ziare vechi. Aproape toți vechii locatari s-au mutat în case tip din Purmerend sau Almere. Au rămas doar cei care nu și-au putut permite să plătească așa ceva. Familii de turci, marocani și

surinamezi au umplut locuințele rămase goale. Amestecul rezultat nu-i deloc unul fericit.

În prezent, raza mea de acțiune se întinde pe aproximativ 500 de metri, pe care îi parcurg dus și-ntors, cu o pauză pe o bancă la jumătatea drumului. De mai mult nu sunt în stare. Lumea se micșorează. Plecând de-aici, pot alege unul dintre cele patru trasee de aproximativ un kilometru.

Evert tocmai a trecut pe la mine. Îl amuză teribil agitația provocată de moartea peștilor și s-a gândit să toarne niște gaz pe foc. Vrea să comită un al doilea atentat, de data asta cu biscuiți cu unt. Ieri s-a dus cu autobuzul la un supermarket la vreo câțiva kilometri depărtare ca să-și facă provizii. Dacă i-ar fi cumpărat din minisupermarketul nostru din cămin, cei de-acolo și-ar fi amintit cu siguranță de el. Acum, biscuiții așteaptă în dulapul lui. L-am întrebat dacă erau în siguranță acolo.

— Trăim într-o țară liberă și fiecare poate să țină în casă câți biscuiți cu unt vrea, a spus el.

Mie soiul ăsta de biscuiți nu-mi prea plăcea. Însă povestea despre biscuiții cu unt era o glumă; de fapt, erau biscuiți roz. Se aștepta ca astfel efectul coloristic să fie mai dramatic.